

K O I T

N O O R S O O A J A K I R I

ILMUB IGAL 15. KUUPÄEVAL

TELLIMISHIND:

1 aasta peale	Kr. 2.40
1/2 " "	" 1.20
1/4 " "	" 0.60

KUULITUSHINNAD

1 lehekülj	Kr. 30.—
1/2 " "	" 15.—
1/4 " "	" 7.50

Toimetus ja talitus Narvas, Lai tän. 3.

DETSEMBER

Nr. 1 — 1930

I AASTAKÄIK

OLGEM RÕÕMSAD RÕÖMU JA RAHUPÜHIL,

sest eesti rahvale on võimaldatud oma kodu ehitada ja kindlustada rahu tähe all!

„Koit“ käesoleva rahupühiks ilmunud esiknumbriga on ka määratud pühaderõõmu tooma. „Koit“ ei taha hakata kordama meie noorsoo ajakirjade esiknumbrites ilmunud vanu ja ammuantud lubadusi, vaid seab ülesandeks kõigile noortele, teha tööd ja püsivalt kaasa aidata meie „Koidu“ valgustamisel noorte sihte ja radasid, küll meie looming siis rikkaliku vilja kannab!

„Koidu“ toimetus, kuhu nüüd koondunud

ajakirja „Viirese“ seniseid toimetajaid tehtud tööd jätkama, loodab omalt poolt, et „Koit“ oma püsiva ja järjekindla igakuise ilmumisega veel suuremal määral noorte poolehoiu võidab. kuna meie ülesanne olgu üksijäänud noori üle riigi ühise perena meie tulise sõnatungla valgusele koondada, milliseks tunglaks, teenäitajaks ja lipukandjaks olgu meile meie ühine noorsoo ajakiri „Koit“!

Olgem leplikud ja mõistkem üksteist hätahtlikult, siis kaovad murepilved, siis võidame ajaraskused!

„Koidu“ toimetus ja talitus soovib rõõmsaid jõule ja õnnelikku uut aastat kõigile noortele ja vanadele!

Vanem ühistegelne rahaasutus
NARVA ÜHISPANK

Joala tän., oma majas,

toimetab kõiki pangaoperatsioone:

- a) Võtab raha hoiule tähtajalisele ja jooksvale arvele ning maksab hoiusummade päält kuni 9%.
 b) Laenab raha — vekslite kui ka väärtpaberite ning kinnisvarade kindlustusel ja võtab laenude päält 11% ja komisjoni 1%.
 c) Toimetab rahasaatmist ja dokumentide järele raha sissenõudmist kõikides kodumaa linnades ja alevites.

Ühispank seisab eriti rahva loova töö teenistuses ja juhib just raha neile majandusaladele, millele pääsjalikult tugeneb meie kodumaa parema tuleviku lootus. Ühispanka liikmeteks on — majaomanikud, väiketöösturid, käsitöölised. Narva ümbruskonna valdade põllupidajad, kooperatiivühingud ja seltsid ning vallavalitsused.

Liikmete vastutuse tõttu on Ühispank kõige kindlamaks ja usaldusväärsemaks raha hoiukohaks.

Kestahab kindlustada iseenda ja oma perekonna tuleviku

ning paremini sisse seada oma kodu — toogu iga vaba kroon ja sent Narva Ühispanka hoiule, kus need ajakohast %%% kannavad ning jõudu koondavad meie rahvamajanduse elustamiseks.

Kodanikud, arendage ka oma lastele kokkuhoiu mõtet! Nõutage selleks rahahoiukarbid Narva Ühispankast.

Jõukuse ja edu aluseks on hoolsus ning kokkuhoid.

NARVA ÜHISPANGA JUHATUS.

Rätsepmeister

A. MURD

Narvas, Kraavi tän. 14—2.

Võtan vastu meeste- ja naisterahva üliriiete pääle tellimisi viimaste moelehtede järele, ka sõjaväevormi pääle.

Töö korralik. ::: Hinnad odavad.

**NARVA ÕPILASTELE ODAVAM JA
KASULIKUM OSTUKOHT.**

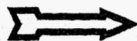
**Kirjutusmaterjali
ja koolitarvete äri
„NUUT“**

Suur tän. 23.

KIRJUTUS- JA JOONISTUSTARBED.
Lambivarjude (abažuuride) valmistamine.

Kunst-fotoateljée
Joh. Kärner

Narvas, Joala tän. 21, tel. 72.



Laste- ja perekonnaülesvõtted, portreed, suuren-
dused, grupid ateljees, väljas ja siseruumis.

HEINO TALVIK

Kohinas

Novell

Vaevalt olid Oanurme kuusiku äärepuie hõredamast tihnikust läbitungind esimesed hommikused talipäikese kiired, kui Oanurme peretytar Tilda juba mööda kuusikuvahelist jalg-rada kiirel sammul ruttas maantee poole, nii et lumi krudises jalge all. Oi, Tildal oli rutt! Aina kiiremalt ja kiiremalt — kohati pooljoostes ja libisedes, pyydis ta suurele teele jõuda. Jah, Tildal oli põhjust joosta, sest kymne minuti pärast pidi kohale jõudma rong.

Pöksuva sydamega ja hingeldades jõudis ta lõpuks maanteele, ning siit polnudki enam kaugel jaama. Kunagi poleks Tilda mõelnud, et Karl nii pea ylikooli lõpetab. Ent nyud juba kõik käes. Kõik, millest vaid mõni päev varem unistadagi ei julgend. Ja Tilda pääseb linn...

Linna, oh see on ju tore, Tilda unetute ööde mõtete õhuloss, mis nyud siiski päris tõelisena, võib-olla homme, ylehomme omad ukсед avab ja Tilda pääseb maalt, pääseb Oanurmelt, pääseb kõigist tyytavaist.

Seda mõeldes Tilda aina tundis tõusvat ärevust kehas, põsed õhetasid, olgugi et oli kylm ja siin-sää! vahetevahel paugutas maantee ääres aiateivas. Ent hommik oli haruldaselt selge ja taevast katsid vaid yksikud vaalakas-roosad pilvekaharad.

Kui rong väikse jaama ees paariminutilist seisakut tegi ja ainsa rongist väljuja noormehe jaamaesisele laskis, ilmus jaamaesisele ka Tilda. Oi, kui Tilda oli jooksnud ja nyud ta ärevus aina kasvas, kui silmas jaamaesisel oodatavat. Nyud siis lõpuks ometi too ammuoodatud hetk. Tuli, mis tulema pidi — Tilda ja Karl kohtasid. Tilda oli esimeses jällenagemise vaimustuses unustand kõik, oli unustand tee pääl valmis-mõeldud laused, mida ta kavatsend oli öelda jällenagemise puhul Karlile. Nyud ta vaid ärevuses laskis syndida kõik, ilma et sõnakestki oleks lausund. Ja Karl surus Tilda kätt kõvasti, valusasti, nii et Tilda pidi valu pärast nägu krimpsutama.

Ja esimest korda yle hulga aja, Oanurmelt tundis Tilda enese jälle rahul olevat, kui lõunalaau juures istuti. Ja pärast lõunat teadis Tilda kõigist Karli kavatsusist, teadis, et pyhapäeva õhtul pidi sõit algama linna, pidid siis lõpuks ometi toimuma ammuoodatud kihlused.

Karl oli saand koha kodumaa suurimasse vabrikusse juhtivamale kohale ja imekiirelt nagu ta enesele isegi tunnistama pidi, hakkasid asjad arenema kord ometi ka päikese kylluses.

Ja Tilda oli õnnelik, ta tuletas ikka ja jälle

meelde neid kooliaegu, mis neid yhte juhatas ja kindlasti ka sidus.

Ja kui tuli õhtu, siis Tilda ja Karl sukeldusid metsa. Suuskadel nad liuglesid välja talu õuest ja lume tuisates laskusid alla nõlvakust. Oli ilus õhtu. Taevafoon sädeles tähtist ja Oanurme maa lõpul, mäerinnakul, sää! kust talu poolt vaadatuna näis maa ja taevas kokku puutuvat, sää! Tilda ja Karl puhkamiseks peatunult moodustasid vereval õhtutaeval sinakas-musti siluette. Ja all Oanurmelt vaatas neid kahte siluetti õnnitleva pilguga läbi taluakna, vana tyse hallijuukseline Mall. Mall oli tytre lahkumiseks juba vajalisi ettevalmistusigi teind. Oi, Mall oli nutnudki. Aga seda ta pyydis varjata igal võimalusel, ta ei tahtnud miski hinna eest tytre õnne rikkuda. Jah, pärastlõunal, kui Tilda ja Karl tagakambri poolsosinal omi tulevikuplaane arutlesid, siis oli Mall vesiste silmadega, aga hoolega kõrv vastu ust iga sõna pyydnud kinni pyyda ja nyud kui silmas noori läbi talu akna sinakas taliõhtus yleval Oanurme rinnakul, siis aina silmad täitusid ikka ja jälle pisaraist. Ta teadis, et tytrele ei meeldind kodus. Ta teadis, et Tilda ihkas linna — ent ta pyydis ikka ja jälle esile kerkiva peapõhjuse enesele nagu ära salata. Ta nägi kahetsusega, et Tilda ei sobinud hästi oma kasuisaga, veel enam, et Tildale ei meeldind ta kasuisa, kelle tallu nad asusid pärast Malle teistkordset abiellumist. Aga Mall mõtles ikka ymber, et ei, ei Tilda tahab kodust linna, koguni teiste asjaolude pärast, mitte et tal Oanurmelt ei meeldiks, või et ei meeldiks talle ta kasuisa. Ja nyud ta leidiski enesele põhjuse, nyud ta leidiski, et Tilda ihkas Karli pärast linna, ehkki ta enesele siiski tunnistama pidi, et Tilda lahkub häämeelega kodunt. Ja nyud Mall ei julgend vähematki takistust teha, kartes tytre suust kuulda sõnu, et sa ju ise abiellusid ka vastu mu tahtmist veel vanades aastates ja minu õnne pyyad nyud rikkuda. Ent ega Mallel polnudki midagi tytrele öelda, ta oli eneses täiesti rahul tytre valiku suhtes. Ta tundis Karli juba varema-test aastatest, kui Tilda veel linnas keskkoolis käis ja suhtus Karlisse täiesti kui kõigiti haritud ja edasipyydvasse korralikku noormehesse. Ent ta oleks tahtnud siiski tytrele veel ainult öelda, et sa võiks ju veel mõni aeg oodata, et las Karl juba teenistusse astub ja sina ka yhteist kirstupõhja kogud.

Et kui mina noorena abiellusin, siis oli ikka kõik juba kogutud ja valmis. Seda Mall mõtles, aga ei otsustand siiski öelda, vaid pisarad

rajasid teed kohe, kui vaid silmas Tildat õnnelikuna Karli seltsis. Loomulikult, Mall sai sygavasti liigutatud ja vast meeletusid ta eneseigi noore põlve päevad, nähes nyyd oma lapse õnne.

Õhtulad oli ammuugi kaet. Mall oli hooliga kõik kylalise tarvis valmistand ja Karlile määrat sängigi juba tagakambri kohendand, aga oodatavaid ei ilmu ega ilmu. Juba hakkasid söed ahjus kustuma ja Malle tukkudes ahju ees norskas ta teinepool juba sügavalt kõrvaltoas.

Kell, vana ja segase tiksumisega, näitas juba yheksa. Malle pää vajuus rinnale, ahjus hõõgus vaid veel mõni yksik sysi. Mall nägi und noorusest, nägi isegi seda, kuidas ta veel külakoolis käis ja kahte pikka patsi kandis, mille otsad ulakad pinginaabrid kastsid tindipotti ja kuidas ta siis oma puhta kleidi ära määris. Aga õpetajate lemmik oli ta alati. Mall näeb ysna selgesti ka seda, kuidas vana hallipäega lauluõpetaja talle hea hääle pärast kingib lauluraamatu ja...

— Emakene, heida sängi, sõnab äkki tytre hääle Malle kõrva juures ja Mall virgubki. Ainult noomib veidi, et kus te mul nii kaua olite, kell juba yheksa läbi, ja kaob siis tahakambri. Kaua põles Oanurmel veel tuluke, sest laua ääres istuvatel noortel ei näind jutul lõppu olevatki...

* * *

Pyhapäeva õhtul jaamas.

Väike neljanurgeline ooteruum on peale nurgaskõssitava Malle inimestest tyhi. Vae-vane tuluke, mis õilambist ymbrust nõrgalt valgustab, heidab mustavaid varje seintele. Ka selle valgusega pole märgata, mida võiks Malle näost lugeda. Piletid on ta juba tyki aja eest ära ostnud ja ootab nyyd rahutult Tildat ja Karli. Lõpuks siiski ilmuvad oodatavad just läheneva rongi signaali ajal ja Mallel jääb vähe aega lahkumissyyleluste jagamiseks.

Peagi väljub rong ja Mall vaatab nukralt veel järele rongi viimsele vagunile, mille kyljes vilkuv punane märgutuluke ikka kaugemale ja kaugemale jõudes pimedusse kaob.

* * *

Linna jõudnud, algas Tildal jälle rõõmsam elu! Kooli lõpetamisest saadik polnud ta vahepeal kordagi linna saand ja nyyd jõudnud linna tundis, et vahepealne elu maal oli nagu ära magatud. Oi, Tildas algas uus elu. Miski hinna eest ei oleks ta enam tagasi läinud Oanurmele, kuigi mõnikord tundis Malle lähedaloleku vajadust. Mõnikord isegi igatses rääkida Mallega, aga taas kerkis kohe jälle silme ette Oanurme oma kasuisast peremehega ja siis Tilda katsus unustada Malle, mis lõpuks

tal õnnestuski ning selles isegi nii kaugele, et ei vastand enam yhelegi ema kirjale.

See oli linna äärejagu, kuhu asus elama Karl Tildaga. See oli õieti linnajagu oma komemetega ja traditsioonidega, mis tundusid uutele elanikele alul veidi võorastavanagi. Ja tolle töölislinnajagu õhkkonnas tuli Tildal alata uut elu. Vahel Tilda juba hädaldaski, et asusid elama siia vabrikurajooni. Ent Karlil olid ka omad põhjused, miks ta valis elukohaks vabrikurajooni. Too linnajagu kuulus nimelt vabrikule, kuhu asus ametisse Karl ja selle tõttu oli tal korteri suhtes soodustusi, millest õieti oleneski elukoha valimine siia.

Nii nagu Tilda oli kavatsend, see siiski ei syndind. Tilda poleks eales mõelnud, et nii lihtsalt saaks abiellut linnas. Mullu suvel, kui Oanurme naabritalu peretytar Salme oli abiellund, oi, kui Tilda oli siis pulmaliste hulgas viibides unistand endagi samalaadilistest pulmadest, aga nyyd läks kõik teisiti. Lihtsalt sai sooritatud registreerimisakt linna raekojas, ja lihtsalt toimus kodunegi koosviibimine, väheste kutsut kylaliste osavõtul. Teiste kylaliste hulgas oli ka Mall pulmalauas, kes tytre õnnest miski hinna eest poleks loobund osa võtmast.

Linna kylalisi moodustasid vaid need yksikud, kellega Tilda ja Karl olid selle paari nädala vältel lähemalt tutvunud, näituseks, naabruses elutsev noor koolipreili Vanda Vahur, kellega Tilda eriti oli jõudnud lähemalt tutvuneda, ja paar Karli ametivenda vabrikurajooni kontorist. Ka olid Tilda ja Karli poolt kutsutud mõned endised lähemad koolikaaslasted. Kell näitas yksteistkymmend, kui kylalised lahkusid.

* * *

Järgmisel hommikul virgusid Karl, Tilda ja Mall tugeva kloppimise pääle kõrval asuva koolipreili, Vanda Vahuri korteri ukse pihta. Oli pyhapäev ja Tilda tajus peagi, et preili Vanda vast ehk veel magab, kuna ta õhtul oli viibind Tilda ja Karli pool.

Suur oli Tilda yllatus, kui ta silmas Vanda Vahuri ukse taga viimase isa, kes oli nähtavasti hommikuse kiirrongiga saabund.

Ent hiljem, kui kloppimise pääle siiski ei avatud, ronis Karl Vanda Vahuri akna taha ning pyydis vaadata sisse. Ent Tilda tundis halba aimdust, sest ta oli Vandat õppind tundma kui hingelist, saladuslikku ja sentimentaalset ning palju kannatand neidu, sellepärast ta jälgis pakitseva sydamega Karli näoilmet, selle aknast sissevaatamise puhul.

Ent Tilda vaarus ja kaotas hetkeks meelekindluse, kui silmas Karli kahvatand nägu ja kuulis ta katkendilisi sõnu:

— Murdke üks... hirmsat... on sündind...

(Järgneb.)

L. LEHOLA.

Sinised meelespead

— Lapsed, klassi! lapsed, klassi! — kähises ta, too kardetavalt rasvunud ja peaaegu pool ymarikuks muutunud Kooli-Kadri ja ise aina raputas nagu vihaselt vasest koolikella.

Jah, täna oli Vallimäe koolis suursündmus. Kogu kyla koolimaja oli kihinat-kahinat täis. Linavalgete juukstega tydrukukesed arutlesid pääd koos ja koridori nurka kogunenud poistekari võttis uudist veel kaaluvamalt. Vaesel paksukesel Kadri oli olnud kõige enam tööd suursünnimuse eel. Et koolimaja uks pidulikust vanikuteehetes seisis, siis see oli aina hoolsa Kooli-Kadri õilas teene.

Jah, Kadri oli käinud veel eile, kooli juhataja poolt suursünnimusest teatamise järele, paari tragima plikakesega metsaalt hiliseid sygislilli noppimas ja oli toonud terve syletäie mitmesugust sygist metsaehet. Olgugi et vanikud uste ymber ei sisaldanud midagi erilist, pääle kuuseokste ja kanarpiku — oli Kadri siiski osanud seda mitmekesistada oma lemmiklilledega — taeva karva siniste meelespeadega.

Ja Kadri oli suursünnimuse hommikul enesegi eest hoolitsenud, oli tuliueude triibulisse kleiti rõivastanud, valge põlle, mida kooli jõngerannid enam ammu polnud näinud, ette sidunud ja valge tanugi pähe seadnud. Ja nii siis Kadri õpetajate toa ukse taga seisis, valmis koolijuhataja käsutusteks, sest iga hetk võis saabuda suursünnimuse tooja: uus Vallimäe algkooli õpetajanna.

Võluv oli too uus pedagoog, nagu Kadri enesele isegi tunnistama pidi. Näinud ta teda kyll rohkem polnud, kui pyhapäeval vallamajas õpetaja valimistel, aga sisemist rahulolu tundis Kadri kohe, kui valituks osutus too nooruke pedagoog, Margit Raja. Ta oli olnud kogu valimiste aja nii tagasihoidlikult saali nurgas, isegi nagu pyydes end igal võimalusel varjata. Ja kõhnake oli ta ka, nagu Kadri uuriv pilk leidis. Hää meelega oleks ta poole omast paksusest preili Margitile laenanud*

Nii võitis Margit Kadri poolehoiu, kes selleks kõik pyydis teha, et Margit valituks osutuks.

— Lapsed, klassi! lapsed, klassi! — kähises Kadri ja raputas energiliselt koolikella. Too kell oli vana, arvatavasti sama vana kui koolgi, ja natuke kriiskav või lõikav ta vasekõlaline helin. Ja lipanud klassi, väikesed poisid ja tydrukukesed, Kadri kohendas põlle ja seadis tanu, sest ta oli läbi õpetajatetoa ukse luku-augu hoolega jälginud uue koolipreili saabumise hetki ning Kadri oli siis ka vajalisi vastuvõtmise korraldusigi jaganud. Ta oli taga-

varaks korjatud lemmiklilled, meelespead, kimpu sidunud ning kahele suuremale plikakesele koolipreili vastuvõtmiseks lausedki kätte õpetanud, mida need ytlema pidid lillede ylandmise puhul koolipreilile.

See oli halvemaid sygispäevi, mil Margit Raja saabus.

Külavahetee oli ummistunud porri, nii et jaamas hobusega vastaskäinud kooliteener, Kadri teinepool, Rein, pärast Kadrile aina kaebama pidi, et preili olevat teel päris nukraks muutunud, aina pärinud, et kas Teie pool juba ammu lehed kolletama hakanud, kas surnuaipyhal, möödunud pyhapäeval ka rahvast palju olnud, mille pääle Rein pole õiget vastust anda osanudki, kui ainult lausunud, et ei tea, hästi ei mäleta.

Eales poleks Margit mõelnud, et nii soe ja sydamlük vastuvõtt saab talle osaks uues teenistuskohas. Armsad ja kaunid leidis Margit olevat Kadri meelespead ja unustaski pea juba teepäälse hingesse kogunud sygisnukruse . . .

*

Nii möödus aeg Margiti uues teenistuskohas. Märkamatu venis mööda talv, algas kevad, tuli suvi ja jällegi sygis.

Kurb oli see sygis Vallimäe algkoolis. Ei helistanud enam vasekõlalist koolikella tyse Kooli-Kadri. Ei. Sygis lasus kõikide hinges, ka koolimajas. Siin valitses erakordselt piinav vaikus, sest kõikjal valitses lein.

Ja kui sygispäeva halluses kähisedes ja nagisedes veeres Vallimäe kooliõuest välja vanker, taga lahja hobuse, millel lasus nagu ykskõiksena lihtne valge surnukirst, siis tundus sygis — nukrus hinges painajana, — sest kyla kalmistule viidi Kadri põrm.

Ja kui kadus kirst äsjakaevatud mustavasse hauda ja kui pilluti kirstule järele niisket, liivaga segatud mulda, siis haua man seisev Margit puistas hoolsale teenrile järele ta sygisisi lemmiklilli — hilised meelespead.

JOH. UNULA

ÕHTU TÄHED

Õhtu ju — piirab ring umbne pimekas, ymber kõik näha on tuhkjashall; mõned veel kohad — ka veedki varjus, paistab neist ähmas viirg. — Mustkarjas sööstuvad pilved maad.

Läinud on rõõmud; päev veernud imekas. Õhtu ja mured, — nad sõbrad koos, laskuvad siis — ja viit synkjaskurba laulavad öös yheskoos. Musttunda tuhandeid tulvil viis.

ALEKS ALUJÕE.

Mustlanna

Novell.

Alevi koorekiht oli koos. Mardimyrgele võttis järjest hoogu ja peomeeleolu näis kesköö ajal olevat tõusnud kõige kõrgema kraadini. Kogu palli huvipunktiks oli saanud mustlannaks maskeerit daam, kes yhtlasi pallil publiku poolt krooniti esimese auhinnaga ja nagu pärast selgus, osutus ka tõeliseks mustlannaks.

Mustlannal vedas. Kogu palli kestvusel istus ta alevi pankuri, Tärni, lauas ja järgmisel päeval teadis kogu alevi rahvas kõnelda, et Tärn olevat mustlanna võtnud enda majja. Hull oli too lugu kyll, ent juttu oli levitand Tärni majasõber Klein, selle tõttu näis lugu usutav.

Ta oli võluv, too mustlanna. Ennem võis teda pidada tõmmuvereliseks Hispaania rassiliseks iluduseks, kui mustlaste laagrisse kuuluvaks liikmeks. Too laager, kuhu kuulus mustlanna, võttis aset nimelt äärealevi metsatukas ja oli siia saabund sygisesiks laadapäeviks.

Et mustlannale anti päävarju pankur Tärni hää nimega majas ja et ta oli suutnud pankuri kaudu pääseda kõrgemasse seltskonda, leidis yldist hukkamõistmist alevirahva seas, sest olgugi, et ta oli ilus, võluv ja hurmav, ent kõige selle juures oli ja jäi ta ikkagi mustlannaks. Lugu andis ikka enam ja enam kõneainet ja pankuri teguviisi mõisteti yldiselt hukka. Et mustlanna pääsis pankuri majja, siis pidi ta tänama õnnelikku juhust, et maskipidu leidis aset alevi laadapäeval, mil mustlaste laager siin peatus, ja et ta ei olnud kitsi ostmast endale kallihinnalist peopiletit. Nii siis, too maskipall oli juhatand mustlanna pankur Tärni majja ja nagu juba väga laialdaselt kõneldi, ka pankuri sydamesse. Õieti aga ei asund mustlanna rohkem pankuri majas kui teist päeva, ent juba oli ta laineid lõõnud kogu alevi ja algav karjäär näis olevat paljutootav.

Pankur Tärn ise usaldas mustlannat täiel määral, ta oli selle paari päeva vältel õppind tundma tema kaasmeelsust ja erinevust hariplikust mustlasetyybist.

Ja mustlanna oli õnnelik, ta oli liigagi õnnelik ja sageli kui meeletus ta pärivus mustlasperekonda, siis ta tundis sygavat hingeppiina ja oli hetki, kus kartis, et käesolev õnn on peagi möõduv.

— Usaldad teda vast liiga palju, see võib sul kalliks maksuma minna — noomis Tärni ta majasõber Klein viimasel laadapäeval.

— Pane teda hästi tähele, täna õhtul kaob mustlaste laager siit ja sellega yhes võib

kaduda ka Diesi yhes väärtasjadega.

Kui pankur midagi ei vastand, siis Klein sai manitsemises veel suuremat hoogu.

— Jäta juba see manitsus, usaldan teda täiel määral — oli pankuri lõplik vastus.

— Pane tähele, mustlane on mustlane — sõnas Klein lõpuks ja jutt sedakorda mustlannast lõppeski.

Pankur oli õhtul koosolekule minnes siiski igaks juhtumiseks teenijaskonnale annud käsu valvata mustlanna järele, kuna Kleini, kes oli jäänd töötama pankuri kabinetti, palus loobuda igasugusest ettevaatuse abinõust mustlanna suhtes.

Diesi oli omas toas yksi, kui pankur tuli teatama, et ta mõneks tunniks lahkub. Mustlanna naeratas veidi ja teatas, et täna ta kaaslased lahkuvad alevist, kuna pankur rahustuseks seletas, et tema majas olevat kyllalt ruumi ja tööd sarnasele naisele.

— Nii siis, te jääte, — küsis pankur, jõudnud lahkumiseks uksele.

— Jään — oli mustlanna kindel vastus.

Diesi tundis nyud, yksi jäädes, mingit pakitsevat rahutust, ta oleks tahtnud meeeldi minna jumalaga jätma omakstega, ent ta otsustas siiski jääda koju.

Eales poleks Diesi mõelnud, et olukord sellises majas talle nii palju piina synnitab. Ta tajus, et teda koheldi siin veel veidi umbusklikult ja sageli pidi imestama pankurigi yle, et see talle vahest teenistuskoha tema majasse jäämise põhjuseks esile tõi ja vahest jälle millegiks muuks otstarbeks teda kasutada lubas. Yldse rääkis pankur tema suhtes segast juttu, nii et Diesi isegi ei teadnud, kuidas teda koheldi. Ent Diesi usaldas pankuri ja sellepärast jäi. Vahel ka Diesi unistas omast suurest tulevikust, sest käesolevas ta ei võinudki paremat lootat, kuna pankuril polnud veel kyllalt pikka aega olnud tema tundmaõppimiseni. Diesi oma tulevikust unistades mõtles pankuri lubadustele. Oi, mida see kyll kõik luband ei olnud. Uhked tualetid, kuuluvus pankuri majja jne. Nii Diesi arutlend, kuulis koputamist uksele. Sisse astus Klein, kes tegi Diesile ettepaneku, valmistada pankurile yllatuse seega, et Diesi asendaks omad mustlannarõivad moodsa daami omadega, millede ostmiseks ta võtku vastu Kleini poolt väike rahaline kingitus.

Diesi oli nõus. Veel samal õhtul ta ruttas ärisse ostusid tegema.

HART TENN

Narvajõe saladus

Rüütel Bärenhauptil täna tasutund on lõonud:
Viha leegiks puhkeda võib, salaja mis söönud.

Raugakeha ootel sirgund: varsti tuleb minna —
Ordulipp veel täna öösel viidaks Jaanilinna.

Kolmkord kümme aastat elust annud selleks tunniks.
Oi kui ammu juhtu ootas kättemaksutunniks.

Paarist päevast nüüd tal valmis jõealt käik on juba.
Täna viimaks foogtki andis mehed, relvad, luba.

Viima surma nüüd siis neile, kes tal viisid poja,
Tapsid naise, vara viisid, põletasid koja.

Vähe veel. Ka poja hinge ümber püüdsid teha;
Tõesti jah — ta oma pojast leidis ainult keha;

Andes kui end surmaohtu, tungis Jaanilinna,
Arvas: leian pikal murel tasu poja rinnal.

Leidis poja, kutsus teda: „Tule, poeg, nüüd koju!“
„Ei!“ kuid tundmusetu vastas, äraandja! roju!

Oli kasvand vene meheks, kannab vene rüüdi,
Pojari tütre naimisega suurendab vaid süüdi.

Rauk siis sõnagi ei lausund: kõrvalops on vastus.
Süda rinnas, jäik ja tardund kodu poole astus.

Tund on tulnud, trompeet hõikab kokku sõjamehi.
Tõrvikute paistes liigub terassärges mehi.

Sõdurite jõugu ette astub rüütel vana,
Sammub õõneskäiku kitsast üpris sõjakana.

Tõrvikute tume paistus vaevast helki heidab.
Kuulgem! mingit kauget kära teekäänd endas peidab.

Rüütel kuulahtub. Ja mehed valmis relvu säevad,
Kohe, minnes edasi, nad kära põhjust näevad.

Vastu neile sammumas on venelaste rida.
Sirge noormees juhatamas sõjasalka seda.

Vihakisa Bärenhauptil huulilt õhku kähvab —
„Poeg, sa neetu!“ tema hüüab, tõstet mõök siis sähvab:

„Annud olen elu selle, otsä teen ka selle!“
Kõlahtuvad mõõgad risti. Jäämas võit küll kellel“?

Võitlus saa ei kaua kesta: noor on vanast kangem,
Peagi hoobist rabatuna kokku isa langeb.

„Isatapja!“ „Äraneetu!“ Poja võitlushüüd
Valjem katab siiski teised: kahetse ei süüd.

Juba ammu mingi nirin hakkab, jälle lakkab —
Tedaatab mõõgaklirin, kuid siis uuest hakkab.

Muutub, paisub, laksub, undab siis kui tormimüha,
Lähemale, lähemale tulvab kohin üha.

Lagi murdub. Tulvas läh'vad seinad kokku, lahti —
Paguks siin ei kummagile ole enam mahti.

Hommi tunnill lossivalvur kohkund räägib juttu:
Jõelt ta kuulnud jälle öösel kummituste nuttu.

Kummitab sääl isatapja — hing ei puhka rahus, —
Igavesti kurdab ringi öiste lainte vahus.

Narvas, 1929.

EBBA

Ö ö l

Öö kattis maad, ka salu uinus sügavas rahus.
Mu mõtted ekseldes sala leidsid teed su juurde taas,
Mis juba aegu kustumata elanud rinnas.
Luba, et halisen välja nüüd vaikivas öös:

Hinges su nime ja mälestust rinnas võin kanda.
Neid minult huluvad rajud ei riisuda saa.
Mõttes su nimel võin ristsid, talasid kanda,
Nendest igavest' jääda võin huilgama.

Tahan sust mälestust pärlina rinna sees kanda,
Temaga eksida rajude möllavas hoos.
Elutee ra'ale tad helkivaks täheks ma panna —
Ja kui kord uinuda — temaga koos...

SKAV

Kui lumi sadas vaikeses jõulurahus

Mustad männid mühisesid — ühetooniliselt hulus tuul, pillates lund tihedalt üle maa.

Körgete mändide all pimedas metsapadriku, mactud rasketest hangedest, asus väike hurtsik.

Torm hulus ta lagunenu katusel ja vilistas paljaskistud sarikatel oma igavat viit... ringi tantsis kahisev lumi, — ülal kohasid ähvardavalt põlised puud.

Eemalt, lagendiku veerult, vilkusid läbi lumetuisu ja tormi üksikud tulukesed ja kostsid pühalikud kellahelid, vahetevahel, tuulest edasi kantuna valjult, aegajalt aga tormis vaibudes. Seal eemal asus küla —.

Läbi paksu lume, mööda pimedat metsaalust komberdas keegi — viletsaist hilpest kaetud, keha küürus, kobas ta külmast sinendavate sõrmedega jäätanud männitüvedel; ta rahutud silmad piilusid kartlikult mütsi alt välja ulatuvate juuksesalkade vahelt pimedusesse. Peatamata tihedast sajust, pilkugi heitmata üles, kus kiunusid ja vabisesid puieladvad undavas tormis, rühkis ta edasi...

Jõudes metsa servale, vaatas ta nagu kohkudes kaugusesse, kust vilkusid tuled, pöördus siis üle suurest teest ja hakkas hingeldades ronima üles kingule, kus seisis mustade mändide salk ähvardavalt, tuiskava tormi käes...

Mööda tuisanud teed läheneb kingule üleni rõivisse mässitud kogu, taarudes raskelt ühelt jalalt teisele ja ümiseses viit:

— Ma tulen taevast ülevalt!

Ta tuulest lahtilöönud kasukahõlmade alt paistab must kõstri kuub.

Laimtala valla kõster ja peakohtuniku abi, rahvaarmastaja ja truu jumalasalane Elias Vaga tuleb ametikohuste täitmiselt, lapseristimiselt ja jõulupuult Metsaperest.

Märgates läbi tuisu ja lumesaju musta kogu neljakäpukil mööda äkilist kingunõlva tumedasse männikusse ronimas, kivistub iga julgemagi mehe süda.

Ainuke hea omadus näis Eliasel siiski olevat, nähes seda õudset pilti, ei nõrkenud ta jalgade jõud sugugi — nii et ta võis imekiiresti ristimärke ette ja taha tehes ning „Issameiet“ lugedes nagu nool küla poole punuda.

Viimase jõuga jalgu järele lohistades jõudis Elias vallavanema majani ja prantsatas hingeldades üle läve tuppa.

— Ta-h must saatan — jah — puh — oh, ähkis hingeldav kõstrihärä.

Olles kannutäie õlut ära hävitanud, hakkas kõstrihärä mehisus ja kõneand tagasi tulema.

— Ja-ah! Tulin omaette mööda teed, seal korraga kihutab metsast välja sülla kõrgune must kapjadega ja sarvedega olevus, mõirgab ja tuiskab siis üles nõlvakust, nii et tulejuga taga. — Issand oli armuline ja laskis mul eluga pääseda — kuulsin teel hulga aega oma taga hirmsat kabjaplaginat ja ähkimist. Ainult mu külm veri päästis mu ihu selle koleda hukatuse küüsis. —

See sündmus käis kiiresti läbi küla ja kõik lukustasid ukсед veel samal ööl ning langesid vagas palves kõige kõrgema poole. Kuuldavasti oli aulik kõstrihärä mitu päeva haige voodis, sest saatana kuri pilk oli ta ära teinud...

Mustas männikus aga mässas endiselt torm, hulus tuul ja tuiskas lund.

Pimedas, külmas hurtsikus, lamedal kivil küürutas hilpudes kogu, kord oli ta selle metsamaja elanik, õnnelik ja noor, — nüüd aga otsitav sunnitööline...

Ta külmanud sõrmed hoidsid kramplikult jäätanud kivi, silmad vaatasid pärani tühjusesse, näol kurblik naeratus, küürutas ta külmanud poolenisti hange tuisanud ihu — ta hing aga ei päästetud — igavesele vabadusele. —

Vihaselt kiunusid männid ja endiselt kahistas lumi oma kõlatut naeru...

Üle mässava looduse laotas öö oma raskeid tiibu — kuuldus vaid katkendiline kella-kumin sealt, kust vilkusid tulukesed mässavasse taliõhe...

HART TENN

Las põleda!

Las õilsas tules hukka läeb,
mis meel on nukker tootnud!
Las sellest ainult tuhka jääb,
ma millest troosti lootnud!

Mu laulud lausa tule sees
las nõnda õhku läevad:
vaid suitsu pisut tõuseb lees
ja mustad riismed jäävad.

Ma mõtlen — nii on lootused
ju mõned hukka läinud —
need minu kaunid lootused
kui suits on ära läinud.

Jaan. 1930.

JOH, UNULA

Viibi, oo laine!

Viibi, oo laine, ja hetkekski seisa!
Ruttad, miks kiiresti vahusel vool?
Kuhu viib siht sinul, ootuste randa?
Ytle, oo laine, mull' tõtates teel.

Uhates sõuad, ei tagasi vaata,
hällina kiikudes õotsuval veel.
Ruttad ja ruttad, et meresse jõuda —
seal sinu kodurand vaikne on eel.

Sinuga, laine, kyll tahaks ma sõuda,
läbida kiikudes koduviiv' teed.
Meresse jõudes, end puhkama heita
sulle sull', laine, kus vagusad veed.

Viibi, oo laine, ja hetkekski seisa,
vahusel harjal vii meresse mind.
Kodu su vaikne, mul troosti on andja,
murede koormas mul rahuneb rind.

Laine, miks vaikid, ja hetkki ei seisa,
rutates edasi tormavad veed.
Jätad mind maha, kesk kurbuse leina,
kaldale tyhjale vahusel jõel.

STELO

Kust leida õnne?

Igatsus suurim meis tormab ja tuiskab.
Seisatab orus ja laanes ta huikab,
kuni leidnud paigakse,
mis saatnud ta õnnele...

Seda teed otsib ju igamees ise,
rajades radu ja rajades sihte...
siis vaid viib hõisates sädelev tee —
üle lilledes koetud elukee.

Narvas, 1. III. 30.

E. — E.

Valulaps

Miks saatus mind on valulapseks loonud?
Miks elu paremat ei too?
Küll olen elus kõrgemale püüdnud,
Kuid jõudu vähe, olen nõrk, ah olen noor!
Nüüd raugana ma kõnnin mööda rada,
Mis saatus valulapsel' määranud.
Mul minevik on riisund tahtejõu.
Miks elan veel?, kas seks, et loen alles noor.

HART TENN

Kolm luuletist

Kui lyhike põhjamaa kevad
On minu armastus,
Kui saabub — ju minemas ongi;
Siis ainult mälestus.

See kevademälestus rinnas
Kesk talve ulatab,
Ja mõnel veel helgemal päeval
Jääd pisut sulatab.

* *
*

Rõõmus rõõmu näha —
Kas see on kunst?

Rõõmust kurbust teha —
Kas see on kunst?

Teha valust rõõmu —
See on kunst.

Teha murest lootust —
See on kunst.

Vaevast avitada —
See on õnn.

Kurba lohutada —
Suurim õnn.

* *
*

Ma naerma pean ka
Kui syda väriseb.
Ja naerma pean ka
Kui syda käriseb.

Ma naerma pean veel
Kui elu kaob.
Ma naeran siis veel
Kui laevgi vaob.

Mu hinge hädasid
Miks ilmal' näidata,
Ei suuda iialgi
Yht teine aidata.

Kaastunne kombelik —
See kõik, mis saavutaks.
Kui ytleks — „Valelik“,
Siis vast veel haavutaks.

Uusi noorsoo organisatsioon

NARVA T. Õ. K. VILISTLASKOGU

Käesoleva õppeaasta alul tekkis Narva Tööstusõpilaste kooli lõpetajaskonnas soov asutada kooli juurde lõpetajaskonnast kultuurtahteline noorsoo organisatsioon, milline kavatus ka täitmist leidis oktoobrikuu lõpul ja T. Õ. K. juurde asutati vilistlaskogu, kuhu juhatusse valiti Leo Trelman (esimees), prl. Emilie Kusma (sekretär) ja prl. Linda Alujev (laekur).

Organisatsioon on lühikese aja jooksul enese ümber koondanud kogu kooli lõpetajaskonna, näidates väga mitmel alal intensiivset tegevust. Organisatsiooni juures töötavaist seksioonest on intensiivsemaid kirjandus- ja näitering. Viimane on lavastanud rea mitmesuguseid näidendeid, näit. „Koolivennad“, „Dr. Kure kõnetund“ jne.

Kõik ettekanded on leidnud seltskonnas hääd vastukaja. Pääle selle figureerib T. Õ. K. vilistlaskogu ka „Koidu“ usaldusühinguna.

Elujõulisele noorele ühinguale jääb soovida vaid tulevikuski tööks püsivust ja jõudu.

NOORTE NAISTE KRISTLIKU ÜHINGU NARVA OSAKOND

asutati käesoleva aasta sügisel. Peab kahtlemata märkima, et Narva on elanud käesoleva aasta lõpul uute noorsooorganisatsioonide tekkimise tähe all.

N. N. K. Ü. Narva Osak. leiab praegu päävarju linnamajas ja näitab enda tegevuses tublisti elujõudu, kuna on enese ümber koondanud juba arvuka noortepere.

ÜENÜ NARVA OSAKOND

asutati samuti käesoleval aastal. Teatrihooaja alul tõi ühing oma näiteringi poolt lavale esimene hommiketenduse, ent nüüd kuuldavasti tahab praegune ajutine juhatus oma ameti maha panna ja uueks aastaks ühingu juhtimist uue juhatusse kätte üle anda.

Ühingu tegevus kannatab praegu tublisti ruumide puudumise all, millest ka oleneb organisatsiooni piiratud tegevus.

Pääle näiteringi töötab ühing ka spordialal. Mõlemat ringi aga valdab loidus, kuna pole kooskõimiseks kindlaid ruume.

Ruudumõistus.

Igas ruudus olevate tähtede järgi tuleb leida kolm üheteistkümnetähelist sõna.

Lahendused saata „Koidu“ toimetusele. Aadress: Lai tn. nr. 3, Narvas, märgusõna „Ruudumõistus“ all. Õigete lahendajate vahel loositakse välja üks aastakäik „Koitu“.

Nr. 1.

a	a	a	e	i	i	i	i	k	l
m	n	n	p	r	r	r	r	s	s
s	t	t	t	u	u	v	v	ä	ö

1. Kärarikas naise amet.
2. Salakaubitseja surma hädaoht.
3. Esimene kevadekuulutaja.

Nr. 2.

a	a	a	b	d	e	e	e	g	i
i	i	k	k	k	l	l	l	m	m
n	o	p	r	t	t	u	u	u	u

1. Nimeliselt piibel, ent sellele vaenlane.
2. Paljuütlev paberihunnik.
3. Kelluke mis ei kõlise.

Nr. 3.

a	a	a	b	e	e	e	g	g	g
i	i	i	i	l	l	m	m	m	m
n	n	s	s	t	t	u	u	u	u

1. Puhkamispaiga nimetus.
2. Osa segaeeskavast.
3. Mitte ühesugune.

Nr. 4.

a	a	a	a	a	a	i	i	j	j
k	k	k	l	l	l	m	m	r	s
s	t	t	u	u	u	u	u	ä	ö

- s. Mürategija.
2. Kosutav ajaviide.
3. Kardetav amet.

J. RAINIS

Koltub syda

Kylm ja röske
läbib iiling
nõmme, salu.

Täis on kylma
sygishingust
põld ja palu —

Tuleb hallis
pärliraskes
udusiidis:

närtsib sill ja
koltub kõrski
sygisiilis.

Nagu kõrski,
koltub syda
kannatusis.

Tõlk. H. T.

H. S.

Öösel

Ähmane taliöö mulle on armas,
sest siis olen endaga.

Olen siis mõtteile ilusail' varmas,
mõtteile, mis oman ainult ma.

Mõtlen — mu elu on ainult halb uni,
mis nii peagi ehk mööduma saab.

Keegi ehk valmistab rõõmude tunni,
sellise, mis mulle igavest' jääb.

Magusaim lootus, kas täitud ju?

Tule, oh tule, Sa võrratu!

Vastutav toimetaja ja väljaandja E. Valge.

Tegevtoimetaja Leo Trellman.

Toimetuse esindaja Tallinnas Harald Nõmmik.

Narva suurem ja vanem riideäri — M. ALLET

Posti tän, nr. 65.

Posti tän, nr. 65.

Kes ainult ühe korra meilt riidet ostab, see teeb seda ka terve oma elu kestel, sest meil on müügil: viimased hooaja uudised, paremad ja vastupidavamad riidesordid.

Uudis!**Uudis!****Moe-pudukauplus ja plisseerimistööstus****RUD. KABEL**

Narvas, Joala tän. 8.

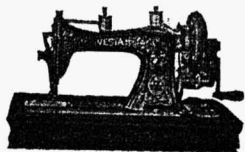
Kõnetraat 2-66.

VIIMANE MOEKARJE igasugustest naiste- ja meesterahva moe- ja pudukaupadest. Saadaval villased kootud jakid, semperid ja sukad. Suures valikus pitsid, linane, valecsi, fille ja siidi. Paljudes värvides käsitöö niidid, näit.: D.M.C.—C.B. filollas, mulinee jne.

Plisseerimine viimaste tehniliste abinõudega kõiksugustes mustrites. Pilu ja sikk-sakk sellekohastel spetsialmasinatel.

Töö kiire ja korralik.**Hinnad väljaspool võistlust.**

Kasulik teadaanne.



Kõige täielikum ostukoht Narvas. Omblusmasinate, jalgrataste, koorelahutajate, peenekraami ja moodimagasin

Joala tän. nr. 14.

Jaola tänav nr. 14.

Soovitan suures valikus kõige kuulsamatest vabrikutest, mis Eestis kaua aastaid tuntud, nagu „Nauman“, Gritzner“, „Vesta“, „Kayser“ ja „Pfaff“ perekonna-, rätsepa- ja kingsepa-õmblusmasinaid. Järelemaks võimalik. Kirjalik vastutus 5 aastat. **Ostjatele ilutikandus makсутa.** Saadaval masinate kõiksugused üksikud osad, nõelad, õlid jne.

Asjatundlik ja odav õmblusmasinate, jalgrataste parandus oma töötoas.

Müügil kõiksugust peent ja moekaupa. Kõige uuemates moodides naisterahva kübaraid, kindaid, sukki, kraesid, lipsusid, siidi ja villaseid sallid, pruudidipärgi, loorisid jne. suures valikus.

Võtan naisterahva kübarate peale etteteellimisi vastu.

Jalgrattaid kõige kuulsamatest vabrikutest, mis Eestis kauemat aega tuntud, nagu „Kayser“, „Nauman“, „Mars“, „Union“ ja Inglise firmast „Herkules“. Järelemaks võimalik. Saadaval kõiksugused üksikud osad.

Pilu, tsik-tsak ja ilutikandus spetsiaalmasinal.

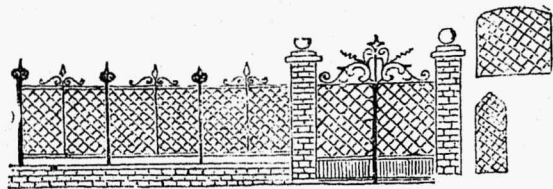
1931. aastast alates asub äri Narvas, Posti tän. nr. 73., Koka majas (end. Belostotski ruumis).

Täieliku austusega

A. L E P P I K

Esimene Narvas Traatvõrgutööstus

Suur tänav nr. 8.



„TRAATVÕRK“ valmistab soovitavates mõtudes, mitmesugusteks otstarveteks traatvõrke, nagu: kana-, murutõnise-, rohu- ja surnuaedade jaoks, akendele ja masinatele kaitseks ja laduruumide vaheseinteks. Peale selle jalamatid, reformmadratsid, ka tellimise peale uued raudvoodid nii ka täielikult aiad haudade ümber.



Kõige täielikum raadioosade, lampide ja aparatuuride müügikoht Narvas, Joala tän. 15.

Raadio-, foto- ja elektriäri

Fa. K. Noormägi

Akkumolaatorite laadimine.

Noored

kirjanduse sõbrad!

Teritage meelt, kosutage hinge noorsoo kirjandusega, mida otsimata leiata Narva jaama raamatukapist ja kirjanduse kioskist „Võitleja“ ilupargis.

Pesumaja M. Rosenberg

asub nüüd Narvas, Suur tän. nr. 6.



Riiete puhastus ja pressimine.
Töö kiire ja korralik.
Tööde saatmine ja vastuvõtt ka
väljaspool Narva. =====

A. G. Grigorjev'i pärijad Narvas.

Asutatud 1863. a.



Trüki- ja köitmisekoda.
Raamatu- ja kirjutusmaterjalikauplus.

Narva 1. klassi rätsepmeister

J. Mihailov

Suur tän. 23.

Tellimiste vastuvõtmine naiste- ja meeste-
rahva ülikondadele ja palitutele. Töö täide-
—: takse 1. klassi tööliste poolt. :—

Pimeda tulekul on halb lugeda — ei näe,
selleks varustage end

prillidega,

aga ainult hääde ja õigetega, mida saate

A. Sinka ärist

Narvas, Joala tän. nr. 15.

Parim daamide ja härrade juukselõikamisäri

P. ÜTS,

asub Suur tän, nr. 14

Parema, soliidsema, moodsama kehakatte ostate

N. H. Timofejev'i

valmisriiete- ja pesuärist.

Peetri plats 9. Tel. 170.

Daamide ja härrade valmisriided. :: Pesu. ::

Karusnahad.

Pagari-, kondiitriäri ja kohvik

R. Valdmann

Narvas, Raekoja platsil.

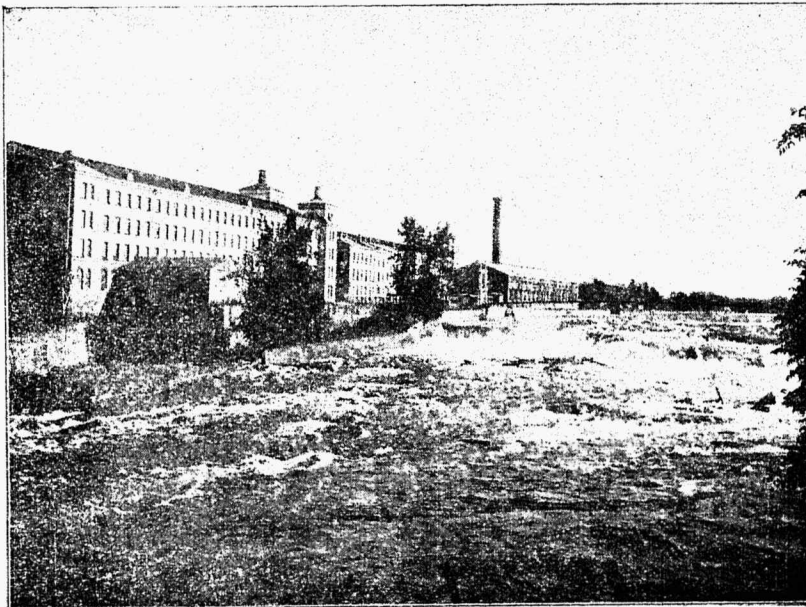
Magusad ja viini saiad, koogid, tordid, küpsis.

inglis keeks, täidetud šokolaad jne.

Kohvikus alati saadaval kohv, tee jne.

Kreenholmi Puuvillasaaduste Manufaktuuri Ühing

NARVA — KREENHOLMIS.



Vabrikud asutatud:

Ketruse- ja kudu misevabrik (vana) 1858. a.	Joala vabrik 1884. a.
Ketrusevabrik (uus). 1872. a.	Georgi vabrik 1900. a.

Vabrikute sisseseadeldus:

Ketramise värtmaid 498.724.	Kudumistelgi 3781.
Lõnga korrumamise värtmaid 17.560.	Lõnga värvimise vabrik.

Mitmesuguses numbrijämeduses puuvillalõnga väljatootamine Ameerika ja Egiptuse puuvillast.

Mitmesuguste toores- ja kirjuvärviliste riiete väljatootamine. Vati väljatootamine.

Esindajad kõikides suuremates Euroopa keskkochtades.

Muud erilised tööstusharud:

Lauasaagimise- ja telliskivitehased.